

Monumentnummer*: 522350

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 december 2001
Kadaster deel/nr 82975/10

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Dordrecht	Dordrecht	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Dordrecht	H			4237

Omschrijving**

Inleiding

In 1912-1913 naar ontwerp van de architect Anthonie Ek gebouwde SPAARBANK, in de stijl van het Eclecticisme. Het bankgebouw ligt binnen het beschermde stadsgezicht van Dordrecht, op het punt waar de Johan de Wittstraat samenkomt met de Bagijnhof.

De spaarbank is nog steeds in gebruik als bankgebouw, maar heeft in de loop der jaren wel wijzigingen ondergaan. Zo is de gevel aan de zuidwestkant op de begane grond doorgebroken, omdat daar een uitbreiding is gerealiseerd. De zijgevel aan de Bagijnhof heeft een lage aanbouw uit 1935 in dezelfde stijl als het hoofdvolume.

Omschrijving

Vanuit een samengestelde plattegrond opgetrokken spaarbank, bestaande uit twee bouwlagen onder samengesteld dak, gedekt met leien in Rijn- of in Maasdekking. Het pand wordt grotendeels overkapt door een schilddak met zeeg, waarvan de nokuiteinden voorzien zijn van pironnen en in de dakschilden zijn dakkapellen met oeil de boeufs aangebracht. De ver overstekende gootlijst wordt ondersteund door klossen.

De gevels zijn opgetrokken in schone baksteen op een geblokte graniten plint en worden horizontaal geleed door zandstenen speklagen. In de gevels smeedijzeren sierankers.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Op de begane grond rondboogvensters onder zandstenen rondbogen, die tweeruits schuiframen bevatten met een drieruits glas-in-lood bovenlicht. Op de verdieping rechtgesloten vensters voorzien van een hardstenen waterdorpel, een zandstenen tussendorpel en een meerruits glas-in-lood bovenlicht. Deze vensters staan afwisselend onder een bakstenen strek, waarvan de aanzetstenen van zandsteen zijn, of onder een zandstenen latei.

De voorgevel (noordwest) is symmetrisch ingedeeld, met de verdiepte gelegen hoofdentree in het midden, twee kleine erkers op de verdieping en een dakruiter in de vorm van een lantaarntje midden op het dak. Het portaal van de hoofdingang wordt omgeven door rondbogen bestaande uit afwisselend baksteen en zandstenen lagen. De rondboog in het gevelvlak is geheel van zandsteen en bevat de tekst SPAARBANK.

De zware houten paneeldeur is voorzien van ruiten met daarvoor een smeedijzeren deurrooster. Het bovenlicht heeft in het midden een cirkel van gewoon glas met daaromheen straalsgewijs lopende roeden die zijn opgevuld met glas-in-lood. De deur is te bereiken via een granieten stoep. Aan weerszijden van de entree twee vensters. Tussen elk paar vensters twee gekoppelde halfzuiltjes. Om de vijf bogen van de begane grond is een profielijst aangebracht.

Op de verdieping boven de entree vijf vensters met zandstenen tussenstijlen. Links en recht van deze vensters een driezijdige erker met in elke zijde een venster, eveneens voorzien van zandstenen tussenstijlen. De bakstenen, uitkragende basis van de erker ontspringt tussen de bogen van de vensters op de begane grond. De erker heeft een in het schilddak instekend eigen schilddakje met leien in Maasdekking en een piron.

Naast de erkers tegen de hoeken van de voorgevel een rechtgesloten venster zonder bovenlicht, onder zandstenen rondboog, waarvan het boogveld is opgevuld met een siermotief en wapenschild.

In het midden op het dak een achtkantige houten dakruiter onder achtkantig koperen koepeldak. De onderbouw is bekleed met leien in Maasdekking en wordt afgesloten door een houten kroonlijst. Op de hoeken van de kroonlijst staan acht Dorische zuiltjes, die een hoofdgestel dragen met bogen tussen de zuilen. Daarboven het koepeldak. De voorste zijde van de onderbouw is voorzien van een uurwerk.

Tussen de erkerdaken in het dak drie dakkapellen met oeil de boeufs met een houten omlijsting. Op de verdieping is ter hoogte van het middelste venster een ijzeren vlaggenstokhouder aangebracht.

De linker zijgevel (noordoost) bestaat uit een hoog gedeelte aan de rechterkant onder zadeldak en een lagere aanbouw aan de linkerkant onder plat dak.

Het hoge gedeelte heeft zes vensterassen, waarbij het geveldeel van de meest linker vensteras en van de vijfde vensteras (het trappenhuis) is doorgetrokken op dakniveau en een rechte afsluiting heeft. Het platte dak van deze volumes steekt in het zadeldak. Deze geveldelen zijn voorzien van een hardstenen bekroning met twee bollen op de hoeken en een flauw geknikte middenbekroning.

De linker vensteras heeft op de begane grond en op de verdieping een venster. Daarboven rondboog tweelingvensters met een zandstenen tussenstijl, een hardstenen waterdorpel en onder een bakstenen boog met zandstenen aanzetstenen.

Rechts daarnaast op de begane grond drie vensters met twee deelzuiltjes. Op de verdieping drie vensters en in het dak drie dakkapellen. In de plint zijn voor de kelder drie cirkelvormige openingen aangebracht.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De gevel van het trappenhuis risaleert iets. Deze gevel bevat op de begane grond twee rechtgesloten vensters onder een bewerkte zandstenen latei. De vensters zijn voorzien van diefijzers.

Boven de vensters een zandstenen plaquette met het jaartal 1912. Op de verdieping twee kleine rechthoekige vensters met zandstenen tussenstijl. Daarboven de vier glas-in-lood traplichten: twee rechthoekige onder en twee rondboog vensters boven, waarbij de tussenstijl en de tussendorpel van zandsteen zijn. De rondboog vensters staan onder een bakstenen boog met zandstenen aanzetstenen.

De rechter vensteras heeft een venster op de begane grond. Op de verdieping twee vensters met zandstenen tussenstijl en tussendorpel. In het dak een dakkapel.

De gevel is voorzien van drie originele regenpijpen met vergaarbak op de verdieping. De pijpen komen uit in een halfronde granieten bak in de plint.

De éénlaags aanbouw van de noordoostelijke zijgevel bestaat uit twee delen: links een iets hogere gevel met daarin een rechtgesloten venster onder een bewerkte hardstenen latei. Rechts, naast het hoofdvolume, een gevelvlak met drie rondboogvormige vensters met twee deelzuiltjes. In het middelste glas-in-loodbovenlicht is de datum 1935 aangebracht. Onder deze vensters in de plint drie cirkelvormige kelderopeningen. De zuidoostgevel van de hoge zijgevel is blind.

De zijgevel (zuidwest) is voorzien van een tweelaags aanbouw op een rechthoekige plattegrond met een driezijdig uiteinde. De aanbouw wordt gedekt door een steekkap met zeeg, die aan de zuidwestzijde driezijdig gesloten is. In het westelijke dakschild steekt een achtkantig torentje in. De zijgevel van het hoofdvolume (zuidwest) heeft op de begane grond en op de verdieping een venster. De noordwestgevel van de aanbouw bevat op de begane grond een (tot geldautomaat omgebouwd) venster. Op de verdieping twee vensters met zandstenen tussendorpel en -stijl. In het dakschild een dakkapel.

De driezijdige gevel heeft aan de westkant op de begane grond een (tot geldautomaat omgebouwd) rechtgesloten venster onder een bewerkte zandstenen latei. Daarboven het torentje. In de zuidwestgevel steekt op de begane grond de nieuwbouw in. Op de verdieping twee vensters met zandstenen tussendorpel en -stijl.

Tegen de begane grond van de zuidgevel staat eveneens nieuwbouw. De gevel op de verdieping is blind. In het dakschild een gemetselde schoorsteen.

Het hoofdvolume heeft rechts van de aanbouw in de gepleisterde zuidwestgevel twee rondboogvormige glas-in-loodvensters, die de daarachter gelegen overloop van het hoofdtrappenhuis verlichten. Het hoofdtrappenhuis heeft een plat dak met daarin een rechthoekige lichtkap met glas-in-lood. De gevels die aan drie zijden aan het platte dak grenzen zijn bepleisterd en voorzien van gewijzigde gevelopeningen.

Het zuidoostelijke deel van het hoofdvolume bestaat uit een drielaags rechthoekig bouwdeel. De zuidwest gevel van dit bouwdeel heeft een rechtgesloten meerruits roedenvenster.

In het interieur op de verdieping een nagenoeg gaaf bewaard gebleven zaal achter de hele breedte van de voorgevel, met onder meer een houten balkenplafond met vakken en een houten paneellambrizing voorzien van paneelpilasters met daarin zeshoeken. De pilasters gaan door tot aan het plafond. De kozijnstijlen met kraalprofiel. De radiatoren zijn weggewerkt in verwarmingskasten. De

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vergadertafel met bijbehorende stoelen maken deel uit van het oorspronkelijke interieur. Van het hoofdtrappenhuis is alleen de overloop op de verdieping nog intact. Deze overloop heeft een balkenplafond waarbij de balken steunen op hardstenen korbelen. Het trappenhuis wordt verlicht door rondboogvormige glas-in-loodramen en een traplicht. Er zijn nog een aantal originele houten deuren met ruiten. Boogvormige doorgangen met een hardstenen boog vanaf de overloop. In de garderobe een tegellambrizing. Naast de vergaderzaal een trappenhuis in originele staat, met trappaal met lantaarn. Een in hout gevatte glazen deur met ijzeren deurroosters geeft toegang tot het trappenhuis. De deur heeft een boogvormig houten kozijn met rechthoekige raampjes met roeden en een boogvormig bovenlicht met roeden.

Waardering

De spaarbank is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde: vanwege de oorspronkelijke en huidige functie als bankgebouw en vanwege de typologie van de gevel als uitdrukking van een bankgebouw.

De spaarbank is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde: als gaaf en representatief voorbeeld uit het oeuvre van de architect Anthonie Ek en als variant van een Eclectische stijl.

De spaarbank is van algemeen belang vanwege de stedenbouwkundige waarde: vanwege de zeer beeldbepalende ligging op de hoek van de Johan de Wittstraat en de Bagijnstraat.

De spaarbank is van algemeen belang vanwege de hoge mate van gaafheid in hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering van zowel het ex- als delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Spaarbank

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument